

Do braci Ukraińców, Białorusinów i Litwinów! Propozycja wspólnego stanowiska wobec granicy polsko-ukraińskiej, polsko-białoruskiej i polsko-litewskiej, „Wyzwolenie”, nr 1, 1985, s. 1-2.

Hasła przedmiotowe: opozycja, geopolityka, wizja ładu środkowoeuropejskiego, stosunki polsko-ukraińskie, Polska a Białoruś, Polska a Litwa.

Do braci Ukraińców, Białorusinów i Litwinów!

Propozycja wspólnego stanowiska wobec granicy polsko-ukraińskiej, polsko-białoruskiej i polsko-litewskiej

W związku z rozwojem dialogu i perspektywą współpracy międzynarodowej potrzebne jest pełne wyjaśnienie sprawy granic między Polską a Ukrainą, Białorusią i Litwą. Ponieważ kwestie graniczne wymagają ze swej natury zawsze ustaleń obustronnych, proponujemy niezależnym ośrodkom społecznym i politycznym zainteresowanych narodów podpisanie z nami niższego dokumentu. Zyska on konieczną rangę zobowiązującego wzajemnie porozumienia, jeśli nie zabraknie na nim podpisu przedstawicieli z adnej strony.

Oświadczenie wspólne

Konflikty terytorialne wielokrotnie dzieliły, skłócały i groźnie osłabiały zarówno Polaków, jak i Ukraińców, Białorusinów i Litwinów. Jedynym sposobem przezwyciężenia takich konfliktów jest zachowanie obecnych granic. Leży to w najżywotniejszym interesie geopolitycznym naszych walczących o wolność narodów. Będziemy dążyć, aby powyższa zasada została wzajemnie potwierdzona przez przedstawicielstwa narodowe.

Tym, którzy chcieliby nam zarzucić, że w ten sposób sankcjonujemy gwałt i przemoc, że godzimy się – jak KBWE w Helsinkach¹ w 1975 r. – na konsekwencje porządku jałtańskiego w naszej części Europy, odpowiadamy:

- potępiamy i uznajemy za nieobowiązujące wszystkie i wszelkie rozbiory, zabory, aneksje, okupacje, podziały na „strefy wpływów” i wszelkie inne gwałty na naszych ziemiach, a w szczególności zbrodnicze dzieło Stalina, włącznie ze wszystkimi paktami i porozumieniami zawartymi przez niego z kimkolwiek; o naszych sprawach nikt nie ma prawa decydować ponad naszymi głowami;
- równocześnie uważamy, że rewizje granic pomiędzy terytoriami naszych narodów byłoby sprzeczne z ich racjami stanu i z duchem współpracy i przyjaźni, bowiem z adne

---

¹ Konferencja w Helsinkach – nawiązanie do konferencji KBWE w 1975.

rozstrzygnięcia w tym zakresie nigdy nie zadośćuczynią wszystkim i zawsze ktoś, tyle, że za każdym razem inny, będzie się miał za pokrzywdzonego;

- uważamy zatem, że nie można chcieć czynić sprawiedliwości za cenę nowych krzywd; tradycje wielu miast i wsi są dziś inne, niż były przez wieki i gdyby zamierzać przywrócić im dawną tożsamość trzeba by zniszczyć ich tożsamość nową, unieszczęśliwić znowu rzesze ludzi, zniweczyć pomniki nowego życia;

- dlatego uważamy, że to co się stało, powinno zostać, choć potępiamy zło u jego kolebki. Obecne granice powinny trwać dlatego, że tak rozumiemy dobro naszych narodów i że taka jest nasza zgodna wola.

Oczywiście, granice powinny być otwarte i powinna być zapewniona swoboda osiedlania się zgodnie z obowiązującymi po obu stronach granic prawami. Morze krwi, łez i zagłady niepowtarzalnych wartości cywilizacji i kultury, bezmiar powszechnej tragedii ludzkiej, którym po wielokroć stawały się nasze kraje i pogranicza wskutek mordów, wysiedleń i innych prześladowań narodowościowych, niechaj nigdy nie powtórzy się – nawet w drobnej części oraz złagodzonej postaci. Mniejszość polska na Ukrainie, Białorusi i Litwie oraz mniejszość ukraińska, białoruska i litewska w Polsce, powinny posiadać pełnię swobód pozwalających zachować tożsamość i rozwijać kulturę narodową zaś trwały dorobek pokoleń powinien być chroniony.

Minione zostaje w pamięci, lecz patrzeć musimy w przyszłość. Trzema naszym narodom – niemniej niż tlenu i światła – poszanowania i zgody, aby były mocne i mogły wcielać w życie szlachetne ideały Europy.

XXX

Od zainteresowanych oczekujemy odpowiedzi – akceptacji, kontrproponcji lub polemiki. Tylko drogą uzgodnień – nie deklaracji jednostronnych – można i należy iść w stronę upragnionego ładu.

Warszawa, 16 grudnia 1984 r.

Organizacja „Wolność-Sprawiedliwość-Niepodległość” Liberalno-Demokratyczna Partia „Niepodległość” Ruch Polityczny WYZWOLENIE